

[Tinning]

få hjælp. Hvis ikke det kan kaldes en diskrimination af ægteskabet, som de kristelige ellers troede de havde undgået, så ved jeg ikke, hvad det kaldes. Det var synd.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Det er blevet fremhævet i debatten adskillige gange, bl.a. af hr. Estrup, at man kan få supplerende bistandshjælp til den lave sats. Nu har socialministeren bekræftet, at bistandsloven ikke er lavet om. Den maksimale dagpengesats for denne gruppe ligger på ca. 55.000 kr. Bistandsloven fastslår, at man ikke kan få mere end denne maksimale sats. Altså må det logiske være det, som ministeren har bekræftet: at man heller ikke kan få suppleret bistandshjælpen.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal takke arbejdsministeren for de svar, jeg fik, altså ikke fordi jeg var tilfreds med dem, men jeg fik dog svar, og det vil jeg gerne sige tak for.

Jeg skal spørge til en enkelt sag, hvor jeg ikke fik svar. Ifølge bistandslovens § 42 er det sådan, at er man færdig med en uddannelse, så skal man ud at skaffe sig noget arbejde, før man står til rådighed for arbejdsmarkedet og kan gå ind i dagpengesystemet igen, selv om man er blevet ved med at betale til A-kassen. Umiddelbart lyder det, som om det er socialministerens område. Det er det ikke, det er i arbejdsministerens regie, det ligger, og da man har lavet et forlig, hvori der står, at ingen skal ryge ud af arbejdsmarkedssystemet – det er den forsikring, hr. Estrup har gjort meget ud af at fortælle os der ligger i det – bliver jeg nødt til at spørge: ja men de, der ryger over på § 42 og får en uddannelse derefter, er altså ikke til rådighed for arbejdsmarkedet bagefter; vil man forsøge at sikre dem i det mindste, så de kan gå ind i systemet igen? Ellers er man blevet taget ved næsen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Ole Vagn Christensen (S) og Lilli Gyldenkilde (SF) (se foran)

forkastedes, idet 56 (S, SF og VS) stemte for, 66 (KF, V, RV, CD, FP, KrF og FD) imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

2) *Forhandling om redegørelse nr. R 3:*

Energiministerens redegørelse af 2. november 1984 i henhold til lov om Dansk Olie & Naturgas A/S m.v.

(Redegørelsen anmeldt 2/11 84. Redegørelsen givet 2/11 84. Meddelelse om forhandling 7/11 84).

Formanden:

Mødet fortsætter, jeg beder om ro i salen, og jeg giver ordet til hr. Løvig Simonsen.

Forhandling

Løvig Simonsen (S):

Det er vigtigt, at D.O.N.G.s og energiministerens redegørelse denne gang kommer til debat i folketingsalen, dels fordi der er sket en række tiltag, som det er rimeligt at kommentere i dag, dels fordi D.O.N.G.s virksomhed må være så åben som muligt for at undgå mytedannelser.

I redegørelsen fra D.O.N.G. slår man fast, at D.O.N.G. A/S' aktiviteter bidrager til opfyldelse af energipolitiske målsætninger med hensyn til at mindske landets afhængighed af importeret energi, at opbygge et flerstrengt energiforsyningssystem og at opbygge en dansk ekspertise og indsigt i efterforskning, produktion og distribution af væsentlige primære energikilder.

Disse målsætninger er det væsentligt at drage frem, fordi det især var de to første delmål, der under 1970ernes energikrise var den altafgørende forudsætning for, at naturgasprojektet blev vedtaget. Det er værd at erindre herom, ikke mindst da det af energiministeren nedsatte tremandsudvalg i sit notat af 29. februar 1984 som det første punkt i gennemgangen af fordele ved naturgassen peger på den forsyningssikkerhed, vi nu har opnået. Dertil føjes yderligere tre elementer,

[Løvig Simonsen]

nemlig at naturgassen er et rent, miljøvenligt brændsel, at der ofte opnås større effektivitet ved gasanvendelse, og at der er valuta- og beskæftigelsesmæssige fordele forbundet med at anvende naturgas sammenlignet med olie.

Der er altså en lang række fordele ved anvendelsen af naturgas, og på denne baggrund kan det undre, at der har stået så megen blæst og strid om dette projekt i de forløbne år. Der er ingen tvivl om, at denne strid har været en medvirkende årsag til, at det har været nødvendigt at justere salgsprognoserne. Det er derfor glædeligt, at et stort flertal i folketinget siden december 1983 har arbejdet positivt for at forbedre og sikre projektet. At det viser, at vi i socialdemokratiet i sin tid afstak den rette kurs, kan vi kun være tilfredse med.

Et af de tiltag, som energiministeren fik gennemført, var, at Naturgas Syd tilsluttede sig fællesaftalen. Det var blot beklageligt, at der skulle gå så lang tid med at tale Naturgas Syd til rette.

Socialdemokratiet har også accepteret, at det var nødvendigt for at få gang i salget af naturgas til industrikunderne, at man gav efter for Industrirådets krav, og der er nu et stærkt voksende salg til industrien, men det skal ikke skjules, at D.O.N.G. A/S ved at fravige substitutionspriserne reelt fik et indtægtstab på 1½ mia kr. Det kommer nu industrien til gode i form af mindre produktionsomkostninger og dermed forbedret konkurrenceevne, men det er dog alligevel en særegen måde at give erhvervsstøtte på.

Hermed er jeg nået frem til forhandlingerne mellem regeringen og socialdemokratiet, som sluttede med aftalen i april måned, en aftale, som senere blev konfirmeret i finansudvalget.

Socialdemokratiet var enig med regeringen i, at naturgasprojektets økonomi skulle styrkes, og at der skulle tilføres den nødvendige kapital fra såvel staten som interessentkommunerne. Vi var enige i, at naturgassalget skulle styrkes og den enkelte interessentkommune tilskyndes til selv aktivt at forbedre salget. Det var også vigtigt ud fra samfundsøkonomiske synspunkter at fremskynde varmeplanlægningen og herunder fjernvarmeværkers og blokcentralers overgang fra oliefyring til naturgas eller til fyring med halm, flis m.v. En del af aftalen var også, at Elkraft og Elsam skulle aftage den oversky-

dende gas, dvs. den del, der ikke i aftaleperioden op til 1991 kunne afsættes til anden side.

Da der er tale om en engangsforeteelse, vil jeg spørge ministeren, hvorledes bemærkningen om en eventuel fortsat anvendelse af naturgas til elproduktion skal forstås. Jeg henviser her til side 53 øverst i redegørelsen fra D.O.N.G.

Økonomien for hele naturgasprojektet er selvfølgelig afhængig af salget, men jeg mener, det er vigtigt at holde sig for øje, at det nu drejer sig om en fremadrettet beslutningstagen, og det er derfor tilfredsstillende, at der er gennemført et fælles budget- og regnskabssystem med tilslutning fra naturgasselskabernes formandsgruppe.

Socialdemokratiet lægger vægt på, at det gode samarbejde, der er etableret mellem D.O.N.G. og de regionale naturgasselskaber, fortsættes og udbygges. Økonomien må selv sagt være så åben og gennemsigtig som muligt, for at man hurtigst muligt kan justere for de ændringer, som et sådant projekt er udsat for, det være sig svingende energipriser, dollarkursen, renteforløb m.v. Men det må understreges, at en mere præcis vurdering af projektets endelige økonomiske resultat på grund af de nævnte usikkerhedsmomenter først kan ske langt senere i projektperioden. En af de væsentligste forudsætninger for et godt økonomisk resultat er som sagt et øget salg. Det er da også påpeget af D.O.N.G., og man har gjort en del ud af en række nye anvendelsesmuligheder.

Disse andre anvendelsesmuligheder er det naturligvis interessant at beskæftige sig med, men hovedparten af gassen skal jo anvendes af villakunder, fjernvarmeværker, blokcentraler og i industrien, og det er nok, som repræsentantskabet udtrykker det, et forsigtigt realistisk skøn, D.O.N.G. har justeret afsætningen med.

Vi håber naturligvis, at de prognoser, de regionale naturgasselskaber har udarbejdet, vil vise sig at være de rigtige. Det vil tiden vise. Men det vigtige her er jo, hvilke initiativer energiministeren vil tage for at stimulere salget. Det er jo godt, at salget i år har vist en stor stigning, men som det fremgår af redegørelsen, side 41:

»Selskabet vil endvidere fortsat undersøge mulighederne for at forøge naturgassalget såvel i Danmark som gennem eksport.«

[Løvig Simonsen]

Hvilke muligheder er der her tænkt på? Og hvilken eksport har man i tankerne? Jeg forventer, at energiministeren er enig med socialdemokratiet i, at vi først og fremmest skal afsætte naturgassen herhjemme. Nu er det jo ikke nok, at aftalen om afsætning er i hus; der har jo også været problemer med selve tilslutningen, i hvert fald i hovedstadsregionen, hvor der forekommer at være en flaskehals. Men jeg er af den opfattelse, at energiministeren på baggrund af de seneste oplysninger i dag bør kommentere situationen.

Lad mig slutte med endnu en gang at glæde mig over, at naturgasprojektet er i smult vande, takket være det store flertal, der nu står bag projektet.

Hans Hækkerup (S):

Vi mener, det er af afgørende betydning for varetagelsen af det danske samfunds interesser i forbindelse med efterforskning og udvinding af olie og naturgas, at DOPAS tildeles en væsentlig og voksende rolle i forbindelse med udstedelsen af nye tilladelser i kommende udbudsrunder.

Vi er derfor meget tilfredse med, at det lykkedes at skabe et flertal i folketinget for, at DOPAS i anden udbudsrunde skal deltage i alle konsortier med mindst 20 pct. Der er ingen tvivl om, at det faktisk, at DOPAS er med i alle konsortier i første runde, er med til at sikre, at danske virksomheder får rimelige konkurrencevilkår, når ordrerne skal gives.

Men på længere sigt skal danske selskaber og virksomheder, offentlige som private, spille en stadig større rolle, ikke mindst som operatører. Over en 10-15-årig periode skal vi nå frem til, at det er danske selskaber, som er operatører, mens de multinationale selskaber skal spille en mere tilbagetrukket rolle som tekniske rådgivere. På den måde sikres det, at det danske samfund får den fulde glæde af ressourcerne i den danske undergrund betalingsbalancemæssigt og beskæftigelsesmæssigt.

Jeg har bemærket, at D.O.N.G.s bestyrelse også mener, at DOPAS allerede fra anden udbudsrunde skal have lejlighed til at påtage sig yderligere operatørselskaber, og at selskabet også skal opbygge den viden og erfaring,

som er forudsætningen for at kunne varetage selvstændige operatørselskaber til havs.

Jeg har også set, at formanden for D.O.N.G.s bestyrelse, Holger Lavesen, i Berlingske Tidende i dag udbygger det synspunkt og skriver, »at det vil være forretningsmæssigt og samfundsmæssigt fornuftigt ... at DOPAS får adgang til at være operatør både ved onshore- og offshore-boringer.«

Vi er helt enige med hr. Lavesen, og jeg går ud fra, at energiministeren også er enig med sin bestyrelsesformand, Holger Lavesen, og dermed uenig i de bemærkninger, som det konservative folkepartis medlem af D.O.N.G.s repræsentantskab, fru Annelise Gotfredsen, har fremsat i sin mindretalsudtalelse. Jeg forventer, at ministeren i dag vil bekræfte denne opfattelse over for folketinget.

En forudsætning for, at DOPAS kan leve op til den målsætning, er, at selskabet tilføres den nødvendige kapital. Det havde kunnet gøres nemt og praktisk ved at overføre indtægterne fra DORAS, som jo tjener penge ved at transportere olien gennem olierøret, men det har regeringen spændt ben for. Noget stort problem er det selvfølgelig heller ikke, hvis regeringen er indstillet på at bevilge de nødvendige midler over finansloven. Vi er derfor fuldstændig enige med D.O.N.G.s bestyrelse i, at DOPAS skal have et mere langsigtet kapitalgrundlag stillet til rådighed fremfor at skulle planlægge sin virksomhed fra finanslov til finanslov.

I går drøftede folketinget den nye koncession for Jameson Land i Grønland. Vi mener, det er vigtigt, at DOPAS også får mulighed for at gøre erfaringer i forbindelse med olieefterforskningen i Nordatlanten, og selv om vi måske ikke er 100 pct. tilfredse med den placering, selskabet har fået i forhold til det fælles dansk-grønlandske selskab, er den serviceaftale, der er opnået enighed om mellem råstofforvaltningen for Grønland og DOPAS, af stor betydning for DOPAS' muligheder på længere sigt.

Jeg vil også gerne gøre et par bemærkninger om DOFAS, som ikke ligefrem kan siges at være regeringens favoritbarn. Det ville jo også være uheldigt, hvis de multinationale selskaber ligefrem blev påført konkurrence! Vi mener, at DOFAS som alle andre olieselskaber skal have mulighed for at markedsføre de olieprodukter, selskabet har rådighed

[Hans Hækkerup]

over. DOFAS skal kunne drive raffinaderi eller oprette benzinstationer, men skal selvfølgelig kun gøre det, hvis der kan tjenes penge på det, og det kan der, specielt hvis man har et integreret olieselskab, der har rådighed over olien, fra den pumpes op i Nordsøen, til den sælges til den endelige forbruger. Selskabet har faktisk i løbet af 3 år oparbejdet en egenkapital på 70 mill. kr., og i redegørelsen siges det også klart og tydeligt, at der også i de kommende år kan opnås en tilfredsstillende indtjening.

Det siges også i redegørelsen, at det kan blive nødvendigt at afsætte en del af olien uden for landets grænser. Jeg synes, det er absurd, at vi først opretter et olieselskab, der skal være med til at gøre Danmark uafhængigt af importen af olie, og at det så bagefter ikke må markedsføre sine egne produkter. Regeringen stoppede jo den aftale, D.O.N.G. havde færdigforhandlet med BP og Olieselskabet Danmark. Nu kommer man altså og siger, at råolien skal sælges i udlandet.

Og taler vi om forsyningssikkerhed, ville det så ikke være nærliggende at afsætte produkterne til store kunder som f.eks. DSB og SAS? Det afviser ministeren totalt; der skal ikke ske ændringer i rammerne for selskabets virksomhed. Det er for tyndt. Jeg troede faktisk, at ministeren kom fra et liberalt parti, men han er måske blevet bange for Adam Smiths usynlige hånd: markedsmekanismen.

Til sidst vil jeg citere nogle kloge ord fra energiministerens redegørelse, ikke mindst af hensyn til de medlemmer af D.O.N.G.s repræsentantskab, som er udpeget af regeringspartierne, og som i modsætning til socialdemokratiets medlem har fundet det nødvendigt at ytre sig i mindretalsudtalelser. Ministeren fastslår (Folketingstidende 1984-85 sp. 1486), »at D.O.N.G. A/S på en række områder udfører opgaver, som på grund af deres særlig langsigtede og ofte risikobetonede karakter næppe kunne forventes varetaget af private danske selskaber. D.O.N.G. A/S bidrager herved til en udvikling af dansk erhvervsliv på områder, der har stor samfundsmæssig betydning«. Her er vi helt enige.

Annelise Gotfredsen (KF):

Man kan sige, at netop ved at have dette sikkerhedsnet under sig, som gør, at man kan varetage risikofyldte opgaver uden at have

den samme risiko som et privat selskab, adskiller D.O.N.G. sig fra de private selskaber. D.O.N.G. er et hverken-eller eller et både-og, og det er derfor, vi har fået denne nye lov om mere parlamentarisk kontrol med denne hybrid – det er jo så moderne i disse tider med hybrider – som det vel i virkeligheden er.

Men jeg skal ikke gentage alle de bemærkninger, som står i redegørelsen fra D.O.N.G. og i redegørelsen fra ministeren; jeg vil koncentrere mig om de to hovedopgaver, som har været D.O.N.G.s virksomhed i det år, der er gået.

Det er naturligvis for det første gasprojektet, som har overskygget anden foretagsomhed inden for D.O.N.G. Der var en vaklende økonomi i selskabet, og det var nødvendigt at få en kapitalindsprøjtning. De fordele, som socialdemokratiets ordfører fremhæver: naturgassens miljøvenlighed, forsyningssikkerhed osv., skal jeg ikke komme ind på. Det var et foretagende, der kørte, men som stod i fare for ikke at kunne give den fornødne rentabilitet, og der kom et forlig mellem regeringen og socialdemokratiet, og det er et forlig, som vi har bakket op 100 pct.

Vi nærer den samme forhåbning som socialdemokratiet om, at der ikke skal bruges yderligere skattepenge til at skyde ind i dette foretagende. Men selv om vi naturligvis er glade for, at afsætningen nu er fremadskridende både for industrien og for private kunder, tror jeg ikke, at vi skal falde i søvn. Det er aldeles nødvendigt, som det også fremhæves i redegørelsen, at afsætningen fremmes, og det er nødvendigt også af den grund, at jo mere den fremmes til anden side, jo mindre er det nødvendigt for elskaberne at aftage den tiloversblivende gas, så ministeren og vi andre er fuldt opmærksomme på, at det ikke er en sovepude, der er kommet med dette forlig, men at vi må følge udviklingen meget nøje.

Endvidere er vi jo alle klar over, at der har været praktiske vanskeligheder med at få installeret gassen med rimelig hurtighed, efter at der er indgået kontrakt om afsætningen. Det er jeg også tilfreds med at både selskabet og ministeren er opmærksomme på. I øvrigt er jeg også tilfreds med – det har været et længe næret ønske fra konservativ side – at virksomheden bliver udskilt som et selvstændigt datterselskab af D.O.N.G. Det er ved at

[Annelise Gotfredsen]

blive gjort nu, og det kan vi kun være tilfreds med.

Den anden virksomhed er, som det også er omtalt af den anden ordfører – for det er jo delt op i 2 fra socialdemokratiets side – hr. Hans Hækkerup, DOPAS' deltagelse i efterforskning af kulbrinter i Nordsøen. Der er givet 15 tilladelser, hvori DOPAS indgår, og det har været nævnt, at vi nu står på tærsklen til en helt ny epoke med nye muligheder og en forbedret økonomi. Ja, det håber vi alle sammen, men ingen ved, hvor mange tørre huller der bliver boret. Selv om vi er heldige, kan der gå mange år, inden vi overhovedet får nogen penge tilbage af det, vi har skudt ind i disse foretagender. Alene forberedelserne til deltagelsen i den efterforskning, man nu deltager i, har indtil nu kostet 71 mill. kr. Nu argumenterer selskabet for yderligere udbygning til at deltage i operatørvirksomhed, og jeg finder det helt rimeligt, at et selskab og en formand ønsker at ekspandere og få mere magt; det skulle da være en dårlig formand, der ikke ønskede sådan noget. Men det bemærkes, at man ønsker en afklaring inden betingelserne for anden udbudsrunde fastlægges, og i lyset af erfaringerne fra aktiviteterne i første udbudsrunde, vil selskabet fremlægge sin vurdering af kapitalbehovet for den kommende 5 års periode.

Jeg forstår meget vel, at man ønsker en langtidsplanlægning, men jeg har lidt svært ved at se, hvordan man kan nå at kombinere disse ting, og selskabet må vel også have forståelse for, at man ikke på ansvarlig måde kan træffe politiske beslutninger, før en vurdering af kapitalbehovet er til stede.

Men ud over denne betænkelighed kan jeg fuldt ud tilslutte mig ministerens betænkeligheder ved en udvidelse af aktiverne, som det fremgår tydeligt af redegørelsen, herunder en udvikling i retning af flere operatørskaber til DOPAS, ikke mindst offshore.

Olieaktiviteter er en usikker og risikabel virksomhed; ingen kan forudse, hvorledes udviklingen i krigen i Mellemøsten vil påvirke interessen for Nordsøen, og jeg vil understrege, at selv om operatørskaber skulle indebære fordele for selskabet i form af viden og erfaring, har ministeren fuldstændig ret i, at de økonomiske omkostninger og risici ved såvel efterforsknings- som indvindingsvirksomhed må afvejes meget nøje mod,

hvad der eventuelt vindes ved at lade en statsvirksomhed ekspandere til helt nye områder, hvor private selskaber har lang tids erfaring såvel kommercielt som teknisk. Jeg må igen understrege, som ministeren og selskabet i øvrigt også gør det, at eventuelle gevinster ligger langt ude i fremtiden, mens de statslige udgifter altså forekommer i en periode, hvor vi har god brug for at passe på økonomien.

Jeg skal i øvrigt ikke gøre mange bemærkninger om de øvrige foretagender. Jeg vil gerne sige, at jeg er helt enig med såvel selskabets redegørelse som repræsentantskabets og ministerens redegørelse om DOFAS' engagementer i detailledet. Jeg mener, det er rigtigt, at man ikke går ind i disse områder, så det må vi afvise. Vi kan ikke tilslutte os socialdemokratiets synspunkter.

I øvrigt tilslutter jeg mig ministerens redegørelse.

(Kort bemærkning).

Hans Hækkerup (S):

Jeg vil gerne stille to spørgsmål til fru Annelise Gotfredsen. Jeg bemærkede, at fru Annelise Gotfredsen sagde, at en formand ønsker, at et selskab skal ekspandere og få magt, og jeg vil derfor spørge: kan man ikke forestille sig, at en formand kunne have andre og mere saglige motiver for at komme med den slags udtalelser?

Det andet, jeg vil spørge om, er følgende: fru Annelise Gotfredsen sagde, at det er en usikker og risikabel virksomhed at være med i efterforskningsfasen, og det er vi selvfølgelig helt enige i. Men økonomisk er usikkerheden og risikoen jo begrænset, hvis man er med på carried basis på den måde, som DOPAS netop er med i den koncession, hvor det er operatør. Det vil jeg også bede fru Annelise Gotfredsen bekræfte.

(Kort bemærkning).

Annelise Gotfredsen (KF):

Der er ingen, der har sagt, at der ikke kan ligge saglige begrundelser bag et ønske om at ekspandere, når man er et selskab, som bevæger sig inden for aktieselskabslovens rammer. Men det er ikke det samme, som at det også er sagligt og ønskværdigt politisk, og det er disse ting, der må afvejes.

[Annelise Gotfredsen]

Det andet spørgsmål kan jeg få lejlighed til at besvare senere.

Ivar Hansen (V):

Det danske naturgasprojekt har fra starten været meget omstridt – det kan vi vist alle være enige om – og har i årenes løb givet anledning til mange debatter her i folketinget, debatter, hvor den politiske uenighed var stor, også med hensyn til fremtidsudsigterne, økonomien i projektet, de styringsmodeller, man betjente sig af i koncernen, og både D.O.N.G.s og de regionale selskabers struktur og kompetence i forhold til hinanden. Så på alle hovedområder har dette projekt givet anledning til megen debat og megen tummel, også her i folketinget. Det er klart, at det er en uro, som også i årenes løb har smittet af ude i de forskellige områder af landet, som efter planen skulle forsynes med naturgas, og det er givetvis et forhold, der på en række områder har forsinket projektets hensigtsmæssige gennemførelse.

Men de tidligere fejldispositioner og manglende politiske beslutninger, har vi jo ikke så forfærdelig store muligheder for at rette op på nu, og jeg vil tillade mig at glæde mig specielt over de politiske initiativer, der er taget fra energiministerens og regeringens side i løbet af de sidste to år – i den forbindelse selvfølgelig også indholdet af den politiske aftale med socialdemokratiet sidste år.

Der kunne nok være anledning til at indtage en meget skeptisk og tvivlende holdning over for naturgasprojektet. Men jeg mener, at med de beslutninger, der er taget, ikke mindst de sidste to år, er der grund til at – jeg ved ikke, om jeg kan bruge den samme sprogbrug, som repræsentantskabet gør i sine kommentarer til D.O.N.G.s beretning – anlægge en forsigtig optimistisk holdning med hensyn til fremtiden. Jeg vil gerne gøre disse ord til mine og sige, at jeg mener, der er basis for det. Men vi anlægger også den betragtning – og det vil jeg komme ind på lidt senere – at der klart er behov for en fortsat meget stram styring af projektet og for at være opmærksom på alle de muligheder, der måtte vise sig for en mere effektiv driftsform, afsætningsmuligheder osv. Derfor vil vi selvfølgelig følge dette projekt meget tæt også i de kommende år, og vi ved, at ministeren vil

gøre det samme, hvad der også gives udtryk for i ministerens redegørelse.

Det, sagen drejer sig om, er selvfølgelig at få solgt noget gas, og vi ved, at der er mange faktorer, der har ført til, at afsætningsmulighederne i de senere år ikke har været så gode, som man havde forudset fra starten: 2½ mia m³ om året – det var jo flot, hvis vi kunne have klaret det – men mange årsager førte til, at markedet ikke var nær så stort.

Jeg har lagt mærke til, at D.O.N.G. i sin redegørelse giver udtryk for, skal vi sige en vis optimistisk holdning med hensyn til mulighederne for eksport. Kapaciteten er jo til stede, vi kunne tage meget mere gas ind fra Nordsøen, end vi i virkeligheden gør, og vi kunne formentlig også sælge en del mere, men jeg har også lagt mærke til, at man i redegørelsen har lavet nogle kurver, der viser, at udbuddet af naturgas i Vesteuropa i hvert fald frem til år 2000 nok vil være noget større end efterspørgslen. Så jeg tror, der er grund til at mane til nogen forsigtighed med hensyn til at give projektet en bedre økonomi igennem en større eksport. Men det er klart, at vi er indforstået med, at mulighederne udnyttes, i det omfang det overhovedet er muligt.

Jeg vil dernæst gøre en principiel bemærkning om den såkaldte første udbudsrunde og DOPAS' rolle i den forbindelse. Vi kan selvfølgelig tage en ideologisk diskussion – offtentlig kontra privat virksomhed – men vi kunne også anlægge et mere praktisk synspunkt på DOPAS' rolle i den forbindelse. Vi ved, at DOPAS er med i alle 15 tilladelser og oven i købet er med som operatør i en enkelt tilladelse, nemlig oppe i Sæbyområdet.

Jeg mener, det er væsentligt at slå fast, som også ministeren gør det i sin redegørelse, og jeg citerer (Folketingstidende 1984–85, sp. 1482):

»Det direkte statslige engagement skal i første række sikre, at samfundet får et rimeligt økonomisk udbytte af virksomheden, samt fremme anvendelsen af danske varer og tjenesteydelser.«

Det synes jeg er et meget vigtigt synspunkt, og det er også vores udgangspunkt for at vurdere spørgsmålet: operatørrolle eller ikke-operatørrolle. Jeg vil indtil videre stille mig tvivlende over for, om det er nødvendigt, at DOPAS optræder i operatørrollen for at kunne udfylde den opave, som vi selvføl-

[Ivar Hansen]

gelig også finder er vigtig. Jeg vil i den forbindelse også citere ministerens redegørelse, hvor ministeren siger (Folketingstidende 1984-85, sp. 1483):

«Det er væsentligt, at selskabet ikke påtager sig krævende opgaver, før det fornødne erfaringsgrundlag er til stede, ligesom det må tages i betragtning, at olieselskaberne vil kunne være tilbageholdende over for at søge om tilladelser i kommende udbudsrunder, såfremt DOPAS som båret deltager i efterforskningsfasen . . . »

Jeg er tilfreds med den forsigtige holdning, som ministeren giver udtryk for i så henseende. Jeg er altså af den opfattelse, at DOPAS kan udfylde den virksomhed, som jeg mener er vigtig i den forbindelse, uden at skulle optræde i en egentlig operatørrolle og udvikle sig til et større boreselskab også i international sammenhæng.

Sidste år kom et repræsentantskab til verden. Det var en del af den politiske aftale i 1983. Vi er tilfredse med at erfare, at dette repræsentantskab fungerer godt i forhold til D.O.N.G.s ledelse. Jeg mener, det er værdifuldt, ligesom vi også hele tiden har ment, det er værdifuldt, at D.O.N.G.s bestyrelse fik et sådant indhold, som det nu også er kommet til udtryk gennem tilførelse af personmæssig ekspertise fra erhvervslivet.

Forliget med socialdemokratiet sidste år indeholdt jo også problemet at få dækket et behov for en større kapitaltilførsel. Vi er glade for, at den aftale også på det felt kom i hus. Jeg lægger selvfølgelig mærke til, at D.O.N.G. gør opmærksom på de problemer, den hidtidige næsten totale lånoptagelse på det udenlandske lånemarked har givet anledning til i henseende til kurstab, og derfor har et ønske om i højere grad at gå på lånemarkedet herhjemme. Vi vil gerne understrege, at det, i det omfang det bliver nødvendigt, selvfølgelig må indpasses i den samlede økonomiske politik.

Med hensyn til gasprojektets økonomi i det hele taget – jeg har allerede strejft det – har vi med tilfredshed noteret den aftale, der er indgået med elværkerne. Vi noterer også med tilfredshed ministerens udtalelser om, at de prisbestemmelser, der er aftalt i den forbindelse, skal tilskynde til først og fremmest afsætning på det såkaldte almindelige marked. Vi har også noteret os bestræbelserne for at finde nye anvendelsesmuligheder for

naturgas. Vi har noteret os bestræbelserne i henseende til aftalen om fælles regnskabs- og budgetsystem de regionale selskaber imellem; vi ser frem til, at det også på det felt vil føre til en mere hensigtsmæssig økonomisk styring af projektet totalt set.

Jeg vil også godt gøre en bemærkning om DOFAS' rolle. Jeg har lagt mærke til, at de socialdemokratiske ordførere har givet udtryk for, at DOFAS i og for sig godt kunne optræde som et almindeligt olieselskab også i detailledet: oprette benzinstationer osv. og sælge først og fremmest til de store kunder. Vi er tilfredse med de opgaver, DOFAS har at varetage nu, og jeg vil gerne gøre opmærksom på, at vi absolut ikke mener, der er noget som helst behov for – og det er vi selvfølgelig ganske enige med ministeren i – at DOFAS skulle begynde at optræde på det, skal vi sige almindelige detailsalgsmarked for olieprodukter. Vi mener, at disse opgaver varetages udmærket, som det er tilfældet nu.

Det hovedsynspunkt, vi gerne vil give udtryk for i denne debat, er følgende: Der har været en række problemer indtil nu, og vi er tilfredse med, at en række af disse problemer er blevet løst. Vi mener, at der er holdepunkt for at anlægge en lysere vurdering for naturgasprojektets økonomi, men vi mener også, at der er behov for at følge projektet meget nøje og justere projektet – i det omfang der er behov for det – i de kommende år, og det vil vi selvfølgelig medvirke til.

(Kort bemærkning).

Annelise Gotfredsen (KF):

Jeg fik ikke svaret på hr. Hans Hækkerups andet spørgsmål til mig før, og det vil jeg gerne gøre nu, nemlig hvordan jeg kunne sige, når man var båret i efterforskninger, der ikke kostede noget, at der var omkostninger forbundet med det. Ja men der er allerede indtil nu brugt mange penge, inden man overhovedet har startet en efterforskning. Med selskabets ønske om en klarlægning af, hvilke penge der skal tilflyde det i den kommende tid, og hvad det vil koste, går man ud fra, at det vil koste noget at fortsætte, længe inden der bliver tale om, at man skal gå over til indvinding, så det er jo ikke rigtigt, når hr. Hans Hækkerup siger, at det ikke koster noget; det tror jeg ikke selskabet vil skrive under på.

Jes Lunde (SF):

Hr. Ivar Hansen gjorde nogle meget rigtige konstateringer om, at det vigtige nu er at få solgt noget gas – det kan vi ikke erklære os uenige med ham i – men efter de almindelige love, der gælder om udbud og efterspørgsel, betyder det, at der nødvendigvis må ske noget med prisen. For os at se er det mest centrale i den redegørelse, vi nu har fået om D.O.N.G.s aktiviteter, at der snarest muligt må ske en genforhandling af den pris, som D.O.N.G. aftager gassen til fra DUC. Og jeg vil gerne spørge ministeren, om vi kan få et tilsagn om, at der kommer skred i det.

Gassen er for dyr i øjeblikket for D.O.N.G., og det får selvfølgelig til følge, at de har vanskeligheder med at afsætte den i den anden ende. Selv repræsentantskabet erkender dette, om end i en noget gedulgt form, mens ministerens partifælle Lennart Larson noget klarere i sin mindretalsudtalelse gør gældende, at det er det, der skal til.

I SF går vi ind for en udvidet anvendelse af naturgassen både af miljømæssige og samfundsøkonomiske årsager, og derfor må vi nu også have naturgasnettet udvidet, så det f.eks. kommer til Nordjylland. Jeg har svært ved at forestille mig noget mere oplagt sted at fyre med naturgas end på Nordkraft, som ligger midt inde i Aalborg og forurenere. Hvorfor skal nordjyderne trækkes med forurening, røg og slaggenedfald fra kulfyring, når der er afsætningsvanskeligheder for naturgassen i det øvrige Danmark? Nordjyderne har jo også været med til over skatterne at betale til de store investeringer i rørledninger, der er gjort landet igennem, og det vil være helt urimeligt at holde dem uden for den miljømæssige gevinst, man nu kan høste.

For os at se skal gassen først og fremmest anvendes til at fortrænge olie og derudover kul i fjernvarmeværker. Gasfyrede kraftvarmeværker er i den forbindelse et godt alternativ, som vi vil pege på. Men det er vigtigt for os, at gassen i planlægningen ikke bruges til at slå lokale ressourcer ud som f.eks. halm og træflis; det kan ikke være meningen med den. Det må være de importerede energiresourcer, vi skal have begrænset.

For at sikre afsætningen af naturgassen er vi også villige til at arbejde for en skærpet tilslutningspligt for storforbrugerne, så

D.O.N.G. mere direkte kan tvinge dem ind på nettet.

Vi vil også gerne være med til at overveje, hvad vi kan gøre over for de små forbrugere: villaejerne. Der tror vi på, at nogle øgede tilslutningsrabatter imod et krav om hurtig tilslutning som foreslået i mindretalsudtalelsen fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd vil være en idé, og derudover mener vi, man kunne overveje en tilslutningspligt i forbindelse med ejerskifte.

Nu vi er inde på afsætningsproblemerne, vil jeg gerne spørge ministeren, hvordan det ser ud med den forventede afsætning til kraftværkerne. Der er jo indgået en aftale om en vis maksimumsaftagning fra kraftværkernes side, men hvordan er egentlig de prognoser, man har i ministeriet i øjeblikket?

For os er det som nævnt vigtigst i dette projekt, at vi kigger på de samfundsøkonomiske og miljømæssige sider, og derfor vil jeg også spørge, om det miljømæssigt er forsvarligt, at man i øjeblikket importerer svovlholdig olie for at blande den i den renere Nordsøolie ud fra rent økonomiske overvejelser.

Der har været nogen diskussion mellem hr. Hans Hækkerup, fru Annelise Gotfredsen og hr. Ivar Hansen om DOPAS' og DOFAS' roller, og jeg skal i den forbindelse sige, at vi naturligvis støtter DOPAS' ønske om øget deltagelse i operatørvirksomhed og krav om øget offentlig deltagelse i anden udbudsrunde. Det var jo regeringen, der i første runde snød et folketingsflertal ved at gå under de 20 pct. i nogle af koncessionerne.

Vi kan støtte, at man får en øget aktivitet på dette område, så vi kan sikre en offentlig ekspertise og erfaring ud over, hvad det rent økonomisk kan kaste af sig.

Vi støtter naturligvis også en undersøgelse af mulighederne for salg af olie til offentlige storkunder gennem DOFAS, hvis der kan tjenes penge på det, og det er der meget der tyder på. Vi har her et eksempel på, at regeringen på grund af sin privatiseringslyst siger nej til nogle penge, som meget hurtigt og direkte kunne løbe ned i statskassen.

Til sidste vil jeg gerne fremhæve den mindretalsudtalelse, der har været til hele redegørelsen fra hr. Maisted, som jo går noget videre i sin privatiseringslyst og lægger op til, at alle D.O.N.G.-aktierne nu skal sælges og staten skal nøjes med de indtægter, der

[Jes Lunde]

kommer fra kulbrinteskatt. I den forbindelse vil jeg bare gerne spørge energiministeren, hvad kulbrinteskatten indtil nu har givet. Det kunne være interessant at få oplyst det for folkettinget.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg havde egentlig håbet, at det blev en meget stilfærdig og nærmest kedelig debat, og sådan ser det vel også ud på overfladen, men hvis vi kigger på indholdet af, hvad der er sagt, er det nok ikke sådan. For i virkeligheden sker der det, at næppe er vi blevet nogenlunde færdige med at diskutere strukturen og de økonomiske betingelser etc. for naturgassiden af D.O.N.G., før vi tager fat på de næste områder, som er repræsenteret ved selskaberne DOPAS og DOFAS. Det er selvfølgelig i orden, at vi diskuterer dem – det er det, der overhovedet er meningen med debatten – men jeg vil straks sige, at jeg tror, det er afgørende for hele D.O.N.G.s og dets datterselskabers videre forløb, at der er et bredt flertal bagved det, der sker i folkettinget. Hvis ikke der er det, får vi for selskaberne DOPAS og DOFAS nøjagtig samme udvikling, som vi har set ved naturgasøkonomien. Det kan godt være, det ikke er de samme økonomiske kræfter, der vil ødelægge projektet, men vi risikerer, at det bliver ødelagt. Jeg vil derfor opfordre til, at man prøver på straks fra starten at samle et bredt flertal i denne sag. Det er ønskeligt både for den nuværende regering og også for en kommende regering af en eventuel anden partifarve, og det er i øvrigt også, hvad bestyrelsesformanden for D.O.N.G. siger. Nu har man citeret flittigt fra artiklen; så kan jeg citere et af de afsnit, der ikke er blevet det i dag, nemlig dér hvor Holger Lavesen slutter med at sige:

»Det vil være af stor værdi for D.O.N.G. A/S, hvis der også kunne opnås en bred politisk enighed om, hvorledes selskabets rolle skal være i efterforskning og udvinding af olie og gas. Et engagement på dette område kræver langtidsplanlægning og langsigtede investeringer. Der er derfor brug for et solidt politisk fundament at arbejde på«.

Dernæst skal jeg gøre nogle generelle bemærkninger om D.O.N.G.s virksomhed. Gennem den åbne diskussion, der er foregået om D.O.N.G., og gennem det brede flertal, der er for lovgivningen, har D.O.N.G. fået

mulighed for at placere sig centralt og konstruktivt i den danske energiplanlægning og herigennem også sikre samfundsinteresser inden for et område, hvor meget store økonomiske interesser står på spil. Det er efter min opfattelse den langsigtede diskussion, som vi nu skal tage fat på. Hvad skal D.O.N.G. være? Hvordan skal selskabet udvikle sig? Hvordan kan vi sikre en udvikling, der gør, at selskabet ikke bliver en ustyrlig stat i staten, men dog bliver i stand til at varetage de overordnede samfundsinteresser, der er i denne sektor? Hvordan kan vi med andre ord sikre et fornuftigt samspil mellem D.O.N.G., centraladministrationen, folkettinget og erhvervslivet? Eftersom der faktisk er tale om noget, der kræver langtidsplanlægning, som også formanden for D.O.N.G.s bestyrelse skrev, er det fuldstændig afgørende, at vi får den diskussion i gang nu.

Det er vigtigt, at vi prøver på at angribe det en smule professionelt og ikke alt for amatøragtigt. Derfor må vi sikre, at de instanser, der er involveret, har den tilstrækkelige professionelle bistand, og det gælder selvfølgelig både D.O.N.G. og de forskellige led i centraladministrationen. Måske kunne man opfordre regeringen til at fokusere en smule mere på det område med hensyn til modernisering af den offentlige sektor end på en række andre områder, hvor der ikke umiddelbart står så mange penge på spil. Det er i hvert fald sikkert, at vi har meget professionelle modspillere i denne sektor. Derfor må man ikke være for snæversynet, når man udstyrer dem, der skal forhandle med disse selskaber, hvad enten man taler om udstyr i den ene eller den anden forstand.

Efter disse generelle bemærkninger skal jeg sige noget om hele naturgassiden, som har domineret medierne så meget gennem årene, at man næsten har glemt naturgassens bidrag til forsyningssikkerhed og forbedring af miljøet og fået privatsalget til stort set at gå i stå. Det er derfor med tilfredshed, at vi ser, at aftalen med elværkerne er blevet bragt på plads som et bidrag til løsning af de økonomiske problemer.

Men det er ligeledes helt afgørende for det videre forløb, navnlig med henblik på salg til villaer, at der er et godt samarbejde med de regionale selskaber, for hvis ikke der er det, og hvis ikke der herigennem skabes en følelse af fælles ansvar, vil vi jo ikke få salget.

[Lone Dybkjær]

Det er også på denne baggrund, vi tror, at det er fornuftigt, at man udskiller et selvstændigt datterselskab med hensyn til naturgasen.

Ministeren slutter med nogle betragtninger om, hvad der kan ske, hvis der kommer større mængder, men siger ikke så frygtelig meget om det, og det er vel i og for sig naturligt nok. Det må selvfølgelig afhænge af hele den udvikling, der sker også i Europa, og hvad der herved sker med forholdet mellem oliepriser og naturgaspriser.

Som jeg nævnte tidligere, er DOPAS det nye udviklingsområde, men energiministeren løfter ikke særlig meget af sløret for, hvad regeringens holdning er. Det er vel naturligt nok, for beslutningsgrundlaget er formentlig ikke i orden, og i hvert fald kan jeg for min del sige, at jeg ikke føler, vi har et tilstrækkeligt beslutningsgrundlag. Jeg vil derfor opfordre ministeren til i god tid, inden vi skal tage stilling til betingelserne ved anden udbudsrunde, at få et beslutningsgrundlag på bordet, sådan at vi kan se, hvilken rolle DOPAS rent faktisk skal have i de efterfølgende udbudsrunder. Formanden for bestyrelsen har skrevet noget i den artikel, vi allerede har citeret, og jeg synes også, det giver et udmærket udgangspunkt for, hvilke problemer man skal diskutere. Det giver også udtryk for nogle ønsker fra D.O.N.G.s side, hvor konklusionen måske ikke er så underlig, men jeg synes fortsat, beviserne mangler. Jeg mener ikke, man kunne gå meget dybere ind i tingene i denne artikel, men jeg mener, at den ikke er tilstrækkelig uddybende, og at der i øvrigt ikke på anden vis er kommet tilstrækkeligt uddybende materiale til, at man kan træffe en beslutning. Så jeg opfordrer altså ministeren til, at det beslutningsgrundlag bliver skaffet til veje.

For DOFAS' vedkommende er det afgørende spørgsmål, om rammerne for virksomheden skal udvides. Her er det interessant, at socialdemokratiet mener, der er basis for en udvidelse af DOFAS' virksomheder, men ikke nævner noget om, at selskabet selv faktisk ikke er interesseret i en sådan udvidelse. Vi er på det foreliggende grundlag enige med regeringen i, at man ikke skal udvide rammerne for virksomheden, men det er selvfølgelig et spørgsmål, som løbende må vurderes.

Jeg noterede mig også hr. Hans Hækkerups behandling af overskud og underskud i

denne sammenhæng, nemlig at der er oparbejdet et overskud i fortiden, og at der vil blive mulighed for et overskud i fremtiden. Hr. Hans Hækkerup forbigik derimod fuldstændig året 1984, som, så vidt jeg kunne læse tingene, må give et underskud.

De to sidste områder har jeg ikke nogen bemærkning til. Men jeg vil gerne som afsluttende bemærkning, også til socialdemokratiet, sige, at jeg synes, det er meget vigtigt, at vi gør os klart, at det er nødvendigt med et bredt flertal, hvis man skal komme videre inden for dette felt med lidt større succes, end vi havde, da vi etablerede hele naturgasprojektet.

(Kort bemærkning).

Hans Hækkerup (S):

Jeg kan sige, at vi er meget enige med de radikale om, at det er ønskeligt med et bredt flertal bag disse ting. Men jeg må også i samme åndedrag sige, at det ikke er lige meget, hvad vi er enige om. Jeg synes ikke, de radikale sagde ret meget om, hvad de egentlig mener om operatørskaber og om de udtalelser, hr. Lavesen er kommet med i den artikel, hr. Lavesen har skrevet i Berlingeren i dag.

Jeg forstod faktisk nærmest, at de radikale ville være med til alt, hvad regeringen og socialdemokratiet kunne blive enige om, og så afventer jeg med spænding ministerens svar.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Det kan jeg godt tænke mig at hr. Hans Hækkerup forstår, for det er den sædvanlige holdning. Men hr. Hans Hækkerup hørte åbenbart ikke, hvad jeg sagde. Jeg sagde: beslutningsgrundlaget er ikke i orden. Den artikel giver en udmærket basis for diskussion, men giver naturligvis ikke noget bevis for, at den fornuftigste måde at gribe tingene an på er, at D.O.N.G. skal ind i flere operatørskaber. Det kan godt være, at det skal det, og det er jeg sådan set tilbøjelig til at tro, men jeg mener, der er andre måder man kan varetage samfundsinteresser på end ved at gå offshore, og det er de muligheder, vi må afveje over for hinanden, naturligvis set i lyset af, hvad vi kan få af dansk arbejde.

Birgith Mogensen (CD):

Nu kan det kun gå fremad – sådan lød kommentarerne fra flere sider, da en AIM-analyse for kort tid siden fastslog, at D.O.N.G. har Danmarksrekord i dårligt renommé. D.O.N.G. er i bunden, når der spørges om kvaliteten af virksomhedens produkter eller serviceydelser, og også når det drejer sig om, hvorvidt virksomheden drives reelt og regulært. Et lidet flatterende billede af et stort projekt, som vi politikere herinde står bag og har ansvaret for.

Vi her på Christiansborg har været med til at danne det billede af D.O.N.G. Der har været både hårde og bitre debatter, som uundgåeligt har påvirket befolkningens holdning til naturgassen. Vi har ikke været dygtige nok til at sælge naturgasprojektet, når vi nu har gassen. Man kan, som CD tidligere har understreget fra denne talerstol, være enig eller uenig i naturgassens indførelse, men den diskussion er passé. Nu må vi få det bedst mulige ud af projektet.

Kendsgerningen er jo, at vi i det kommende år står med 840 mill. m³ gas fra felterne i Nordsøen og næste år med det dobbelte for i 1986 og 21 år fremover at modtage 2,5 mia m³ gas fra DUC. Der kan ikke herske tvivl om, at den skal sælges, så den giver den bedste gevinst for D.O.N.G., der derved opnår en bedre økonomi, end det måske i øjeblikket kunne se ud til.

CD vil gerne her takke såvel energiministeren som D.O.N.G. for deres respektive redegørelser. De giver en vis portion overskuelighed over naturgasprojektet. Centrumdemokraterne er enige med energiministeren i, at de to mest påtrængende opgaver for D.O.N.G. i den nærmeste fremtid bliver at stramme den økonomiske styring og fremme salgsarbejdet. Desuden skal vi have drøftet selve ledelsesstrukturen.

Repræsentantskabet efterlyser i sine bemærkninger til D.O.N.G.s redegørelse en sanering af forholdet mellem moderselskabet og de regionale selskaber. Hvorvidt D.O.N.G.s ledelse skal være en koncern med 6 gasformænd som koncernledelse eller det skal stå som grossist over for de regionale selskaber, skal jeg ikke gå nærmere ind på her. Men de foreslåede modeller vil uden tvivl give et tættere samarbejde selskaberne

imellem, end der er i dag, og det vil nok være til gavn for hele naturgasprojektet.

Ledelsesstrukturændringen vil jo også afhænge af, hvilke aktiviteter D.O.N.G. i fremtiden skal spænde over. Dermed tænker jeg på, om vi skal udvide eller vi skal begrænse til de aktiviteter, som D.O.N.G. har i dag.

Centrumdemokraterne er enige med energiministeren i, at det er uhensigtsmæssigt, at datterselskabet DOPAS ønsker at være med som operatør ved anden udbudsrunde. Vi mener ikke, at D.O.N.G. kan påtage sig flere opgaver i øjeblikket end at få de nuværende aktiviteter til at virke og få styr på økonomien. Tiden er efter vor mening ikke til at satse på nye projekter.

Derimod ville det måske være en god idé at undersøge nye anvendelsesmuligheder for naturgassen. Vore erfaringer fra udlandet viser, at naturgassen kan bruges til andet end opvarmning.

Gassen skal sælges, og det er det tilbagevendende problem. CD er enig med energiministeren i, at der skal et bedre salgsarbejde i gang, en langt større professionel salgsindsats er påkrævet, for det særdeles dårlige image skal vendes. Det gøres ikke alene ved puslespil, postkort og klistermærker, som jeg har set Hovedstadsregionens Naturgas I/S bruger. Derimod tror jeg, at formanden for D.O.N.G.s bestyrelse, hr. Holger Lavesen, har ret, når han siger, at salget styrkes via konkret kendskab til naturgassen. En kundes tilfredshed er den bedste reklame, en vare kan få. Derfor er det også kedeligt at læse i dagspressen, at Hovedstadsregionens Naturgas I/S hver uge laver 700 stikledninger, men at VVS-branchen ikke kan følge med. Der er op til 3-4 måneders ventetid, og nogle kunder kan slet ikke få kontakt med en VVS-installatør, som er uddannet til at installere naturgas. Det skaber utilfredshed og usikkerhed hos de kommende kunder, og bedre bliver det ikke, når det, som man også kan læse, koster flere penge at få installeret naturgas i ét område end i et andet. En enhedspris var ønskelig.

Flere har spået D.O.N.G. konkurs, men nu er det jo ikke et privat foretagende, vi taler om, men derimod et selskab, som sådan set ejes af os alle, og som skal hjælpe til med at gøre Danmark endnu mindre afhængigt af udlandet på den energimæssige side.

[Birgith Mogensen]

Økonomien i D.O.N.G. er på nuværende tidspunkt absolut ikke noget at råbe hurra for, men med forliget i april med socialdemokratiet blev der skabt et økonomisk grundlag, som vi mener vil give en forsvarlig gennemførelse af hele projektet. Der er jo ikke noget nemmere end at være bagklog og ikke noget sværere end at se ind i fremtiden. Den usikkerhed, det giver, må både vi og D.O.N.G. leve med; dermed ikke sagt, at der er åbnet for de økonomiske sluser – overhovedet ikke. Det ser jo også ud til, at der i dag er meget mere hold på den økonomiske styring end tidligere.

Vi skal også i den nære fremtid have en drøftelse af lånoptagelserne til D.O.N.G., hvorfra man lægger op til en større indenlandsk lånoptagelse, fordi de fleste lån tages hjem i dollars og det kan give betydelige kurstab – vi ved jo ikke, hvordan det ser ud, når lånene skal tilbagebetales i løbet af 1990erne.

CD ønsker som sagt en professionel ledelse af D.O.N.G., og det må også indebære en professionel økonomisk tilrettelæggelse. Vi skal drøfte lånoptagelserne og måske spille på flere strenge, så en ensidig finansieringsform undgås. Jeg ved, at pensionskasserne er inde i billedet. Måske kan D.O.N.G. gå på obligationsmarkedet, hvis folketetinget giver lov, måske kan man bruge en form for realrentelån; der er kort sagt flere muligheder, som vi skal i gang med at drøfte.

Fremtiden for D.O.N.G. ser bestemt lysere ud nu. Der er ved at være styring på økonomien og budgetterne, og salgsarbejdet fremmes mere. Fjernvarmeselskaberne er mange steder gået over til naturgas i stedet for olieopvarmning, og elværkerne har forpligtet sig til at aftage en vis mængde af naturgassen under, hvad man vist kan kalde for frivillig tvang; men de har taget det som en samfundsopgave.

CD er tilhænger af den størst mulige frihed, og vi håber fortsat, at naturgasprojektets problemer løses uden tvangsordninger. Vi håber ikke, at virksomheder og private skal tvinges til at tilslutte sig naturgasnettet, hvis salgsarbejdet ikke lykkes. Vi tror heller ikke, det er regeringens mening.

Vi siger ministeren tak for redegørelsen.

Tinning (VS):

Hvis vi kunne samle et bredt flertal om at gøre dette ordentligt, kunne vi blive fri for flere nedskæringer i dagpengene og blive fri for at føre flere tusind mennesker over i et i forvejen smadret bistandssystem.

På den baggrund vil jeg erklære mig helt enig med fru Lone Dybkjær, når hun siger, der er brug for professionalismisme i denne sammenhæng. Hvis vi f.eks. ser på den aftale, der er indgået med elværkerne, siden vi sidst havde en diskussion om sagen, kan man se, at elværkerne på det sidste trin i prisaftalen skal betale til D.O.N.G., ikke hvad D.O.N.G. betaler til DUC for gassen, men hvad D.O.N.G. må betale til DUC minus 24,14 pct. Sagt på en anden måde: D.O.N.G. må ud at hente noget gas og betale for det selvfølgelig, men sælger det videre med tab. Det er klart, at det ikke kan blive ved med at gå sådan.

Det kunne være en anledning til, at jeg i flere minutter gennemgik vores fortrinlige evne til at forudsige udviklingen også på dette område, give anledning til, at jeg fortalte om, hvordan VS for mange år siden også her viste, hvad der var galt, men det skal jeg gøre meget kort. Der er ikke nogen, der har specielt megen gavn af, at vi endnu en gang fortæller, hvor begavede vi også var dengang.

Det, der er problemet, er som bekendt, at købsprisen er alt, alt for høj. Det siger hr. Lennart Larson også nu; så kan det jo være, det hjælper lidt. Problemet er, at der er lagt en startprofil for dette projekt, som simpelt hen er fuldstændig vanvittig, når det drejer sig om at opbygge projektet fornuftigt. Problemet er, at der er denne take or pay-klausul eller, om man vil, den klausul, som betyder, at uanset om D.O.N.G. kan finde ud af at få afsat gassen, få den videresolgt, er man nødt til at betale for den under alle omstændigheder. Det er selvfølgelig det der fører til, at man fremfor bære at betale prisen og lade gassen ligge foretrækker at videresælge den med tab.

Derfor er der egentlig også kun én helt indlysende løsning på dette: genforhandling. Det er klart, at kontrakten burde genforhandles, og det er klart, at Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, som peger på præcis det samme, har ret. Men vi kender desværre den siddende energiministers holdning hertil, nemlig at man ikke helt kan afvise, at der

[Tinning]

skal være tale om en genforhandling, men i hvert fald ikke endnu og da slet ikke foreløbig.

Alligevel synes vi, det er vigtigt at få dette projekt til at køre selv på de elendige betingelser, som vi synes flertallet herinde har givet det, og vi vil også gerne være med til på forskellige leder og kanter at begrænse skadevirkningerne af det, som er foregået.

Men selvfølgelig er der en kant. Vi mener ikke, at gassen skal sælges for enhver pris, og jeg må sige, at det forekommer mig, at Naturgas Syd endnu en gang er gået lidt for vidt, når de indgår en reklameaftale med Vejle Boldklub, hvor man minsandten i kontrakten har fået indføjet, at lederne for denne boldklub skal sørge for, at aktørerne har en positiv holdning til naturgas. Det er ikke bare de professionelle fodboldspillere – jeg var lige ved at sige, at det kunne man da forstå, for der foregår så meget underligt dér – men det er minsandten også dele af den danske ungdom, nemlig dem, der bor i Vejle og omegn, og som er gode til at spille fodbold, som bør have en positiv holdning til naturgas.

Det er uhyrligt, at den slags kan lade sig gøre – jeg går da også ud fra, at både energiministeren og kulturministeren tager afstand fra den slags ting. Jeg tror, det er at gøre sig selv en bjørnetjeneste, hvis man skal købe sig til en positiv holdning til naturgas på den måde. Jeg tror ikke, det er en god måde at føre sin reklamevirksomhed på. Derude er vi stået af – klart nok – men ellers vil vi som sagt gerne forsøge at medvirke til at få det til at køre trods alt.

Der er allerede sagt en del om DOPAS, og jeg er enig i, at vi bør tage skridt til at sikre, at DOPAS kan få nogle yderligere operatørskaber, sådan som D.O.N.G. også selv peger på i redegørelsen side 59 og side 62. Men jeg kunne nu godt tænke mig, at energiministeren ville forklare en enkelt passus i sin egen redegørelse. Det er den samme passus, som hr. Ivar Hansen havde fat i. Som jeg læser det, ligner det næsten noget, som energiministeren har siddet nede i lommen på en eller anden direktør for et multinationalt foretagende og skrevet. Der står (Folketingstidende 1984-85, sp. 1483):

»Det er væsentligt, at selskabet ikke påtager sig krævede opgaver, før det fornødne erfaringsgrundlag er til stede« – det er DOPAS, der refereres til – »ligesom det må

tages i betragtning, at olieselskaberne vil kunne være tilbageholdende over for at søge om tilladelser i kommende udbudsrunder, såfremt DOPAS som båret deltager i efterforskningsfasen skal forestå den tekniske ledelse af efterforskningsaktiviteten som operatør.«

Jeg ville blive meget glad, hvis energiministeren ville forklare os, hvad dette »vil kunne være« egentlig betyder. For det ser lidt ud, som om energiministeren siger: selv hvis vi med et udvidet argumentationsgrundlag kunne blive enige om, at det var gavnligt, at DOPAS udvidede sine aktiviteter, ville det kunne være sådan, at olieselskaberne bliver tilbageholdende. Er det energiministerens vurdering, at realiteten på dette område, når vi bevæger os ud i Nordsøen, er, at vi, selv om vi kunne lave et professionelt funderet kvalificeret flertal, som gik ind for øgede aktiviteter for DOPAS, kunne blive nødt til at acceptere, at vi hellere må lade være, hvis det ikke passer de multinationale? Er det energiministerens vurdering? Det ville måske være en højt kvalificeret realpolitisk vurdering – det ved jeg ikke engang – men jeg synes, det er vigtigt at få at vide, om det er sådan, vi skal læse det. Hvis det ikke er sådan, vi skal læse det, synes jeg, det er vigtigt at få at vide, hvad i alverden meningen egentlig er med den bemærkning.

Det er i det hele taget et besynderligt afsnit. Det hele ender med, at vi får noget mere at vide en anden gang, og når man har læst alle overvejelserne om DOPAS' fremtidige rolle, havner man stort set i en spand af almindeligheder, hvor der bare står, at det ikke er tilrådeligt at give sig i kast med noget, man alligevel ikke kan magte, men det gælder jo på alle livets områder.

Steffensen (KrF):

Fru Lone Dybkjær har ret i, at det er vigtigt, at debatten også i dag kan samle sig om dette, at der er et bredt flertal i folketinget for den energipolitik, vi fører her i landet. Sådan som den har forløbet hidindtil, viser det sig at være tilfældet, og det er vi også tilfredse med fra kristeligt folkepartis side. Derfor synes jeg, der er grund til at takke energiministeren for redegørelsen, som jo er saglig og grundig, og man kan vel også sige

[Steffensen]

tilpas forsigtig med hensyn til at give for mange løfter for fremtiden.

Der er ikke nogen særlig grund til, synes jeg, at gå ind i substansen i redegørelsen, men jeg vil dog nævne et par ting.

Det er nu engang sådan, at D.O.N.G. er en realitet, og der er af flere ordførere gjort opmærksom på, at det har ført til adskillige debatter her i folketinget gennem årene, men nu er det sådan.

Endvidere er naturgasnettet en realitet. Kristeligt folkeparti er tilfreds med begge dele, og det er også rigtigt, at det fremtidige salg af naturgas er den helt afgørende faktor for projektet fremover. Det er jo helt afgørende, om vi kan få endnu bedre gang i dette salg. Vi ved jo, at vi har aftaler med Sverige om en vis mængde naturgas, og jeg vil godt spørge energiministeren i denne forbindelse, om der er noget som helst i de forlydender, der har været, i hvert fald i dagspressen, om, at der måske kunne blive mulighed for, at naturgassen kunne sælges til en større del af Sverige end kun til den østlige del, i stedet for at Sverige måske skulle tilslutte sig en østlig naturgasledning. Det kunne jo give visse perspektiver, hvis det er således, at naturgasnettet i Danmark også kunne få leverancer til den østlige del af Sverige, som ellers ifølge nogle planer kunne blive forsynet med en hovedgasledning østfra. Hvordan ser det ud med det? Er det bare noget, man skriver om i aviserne, eller er der realiteter i det? Jeg har set, at visse folk fra D.O.N.G. har kommenteret disse ting.

Den anden problemstilling er DOPAS og dets placering fremover. Jeg mener, det er vigtigt, at forberedelsen af 2. udbudsrunde bliver klarlagt, og jeg synes også, der her er et afsnit i ministerens redegørelse, som er værd at fremhæve. Det står sp. 1483, hvor ministeren siger:

»Regeringen vil lægge afgørende vægt på, at den ordning, der fastlægges, muliggør en behersket kontinuerlig udbygning af selskabet i takt med udviklingen af selskabets erfaringsgrundlag og den indhøstede viden fra den kommende virksomhed.«

Vi er tilfredse med, at ministeren i øvrigt i sit oplæg lover, at han vil orientere energipolitisk udvalg, inden der træffes beslutning om, hvilken rolle DOPAS i fremtiden skal spille.

Vi kan helt tilslutte os ministerens redegørelse og siger tak for den. Vi mener, at der – så vidt vi nu er nået – er rimelig grund til at forvente, at det projekt, vi nu har indskibet os i, kan være ganske afgørende for fremtidens energiforsyning og komme til at spille en endnu større rolle, end det har gjort hidtil. Det er der mange gode grunde der taler for at det også bør gøre, og der er nævnt en hel del af dem her i dag, bl.a. de miljømæssige. Men vigtigt er det i hvert fald, at vi sørger for at medvirke til, at udbygningen af det store projekt, som Danmark nu har påtaget sig, sker på forsvarlig vis. Vi mener, at ministerens redegørelse er et udmærket middel hertil.

Poulsgaard (FP):

I fremskridtsbevægelsen har vi altid været meget skeptiske over for statslige aktieselskaber. Drejer det sig om at drive forretningsvirksomhed, er aktieselskabsformen velegnet i mange tilfælde, men det er staten ikke. Som altovervejende hovedregel skal staten holde sig væk fra alt, hvad der har med forretningsvirksomhed at gøre. Er det samfundsmæssige interesser, der skal varetages, skal det pågældende område indrangeres på lige fod med alle andre felter inden for en offentlig sektor. Det vil sige, at statslige foretænder som dette direkte skal kontrolleres i det daglige af folketinget og dets udvalg, og den ansvarlige skal være vedkommende minister, der når som helst kan drages til ansvar direkte i folketinget.

Folketinget skal frit år for år kunne afgøre, hvor mange millioner af skatteindtægter og statens øvrige indkomster der skal bruges på hvert enkelt formål. Særlige cigarkasser, som bevirker, at visse grupper af offentlig virksomhed har forret til at bruge af indtægter fra den pågældende undersektor, er en usik.

Det principielle fremskridtssynspunkt kræver derfor, at D.O.N.G.-koncernen, hele møllevitten, straks afvikles, og at de forretningsmæssige sider sælges til private. Det er imidlertid ikke bare principrytteri, der får fremskridtspartiet til at indtage denne holdning. De praktiske virkninger af en uting som D.O.N.G.-koncernen bekræfter gang på gang fremskridtssynspunktets rigtighed. Når man læser energiministerens redegørelse og den

[Poulsgaard]

fine bog, som D.O.N.G. selv har skrevet, finder man ganske vist en lang række positive beskrivelser – de er positive og sminkede, det er sminke det hele – som giver indtryk af, at her går det vældig godt. Men hvis man i stedet for at lade sig blænde forsøger at finde realiteterne, ser det ikke nær så godt ud hverken i moderselskabet eller i de forskellige datterselskaber. Nok siger D.O.N.G. og ministeren, at her går det godt, men det er på melodien »Her går det godt, fru kammerherreinde«.

Naturgasprojektets tåbelighed har fremskridtspartiet ene af alle partier påvist ved samtlige folketingsdebatter herom. Det nye er regeringens Ebberød Bank-diskussion om, at elektricitetsværker i stedet for at bruge de gode, billige og konkurrencedygtige sydafrikanske kul – det er jo fuldstændig vanvittigt, at man ikke kan få lov til at købe kul i Sydafrika, hvor de er billige – skal fordyre elproduktionen. Nu fordyrer man elproduktionen enormt ved, at naturgassen – på grund af D.O.N.G.s, jeg havde nær sagt uduelighed og selvfølgelig også de lommesmarter, D.O.N.G. har – skal være grundlag for dansk elforsyning med det resultat, at denne fordyres urimeligt såvel for dansk produktionsliv som for den almindelige dansker.

For den almindelige dansker er det meget, meget vigtigt, at elektricitet er billig, og man kan kun beklage, at folkeoplysningen er så svag på trods af alt det, vi bruger på den, at hundredtusinder af danskere lader sig bluffe af statsministerens udtalelse om, at alt går så fremragende, når realiteterne gang på gang, f.eks. ved elværkernes køb af naturgas, afslører, at regeringens virke hele vejen igennem går ud på at gøre det mere og mere besværligt at være dansk, simpelt hen fordi de forskellige ministre ikke magter opgaven.

Naturligvis er det godt, at staten får en concessionsafgift fra den, der bruger dansk undergrund, men denne afgift burde gå direkte i statskassen og ikke føres på afveje ind i D.O.N.G.-koncernen.

Det er ulykkeligt at læse om, hvordan D.O.N.G.s datterselskab optager forretningsmæssige aktiviteter i forbindelse med nye undergrundskonsortier og ved oliehandel. Sådan noget skal staten holde sig fra. Havde folketingets forretningsorden åbnet mulighed for afstemning om de foreliggende årsberetninger fra D.O.N.G.-koncernen, ville frem-

skridtspartiet give dem et dundrende mistillidsvotum. D.O.N.G.s virksomhed er i bund og grund landsskadelig virksomhed.

Maisted (FD):

Jeg har jo i nogle år været ordfører i disse sager om naturgasprojektet, og det glæder mig, at hr. Poulsgaard har optaget budskabet på en fornuftig måde.

Der blev spurgt fra hr. Jes Lundes side: hvad med den skat? – fordi jeg havde foreslået, at man privatiserede dette område og afsatte aktierne på den bedst mulige måde. Hvilken indkomst var der så ifølge kulbrinteskattelovgivningen? Der er selvfølgelig nogen i 1983 og måske 100 mill. kr. i 1984, men det bekræfter kun det, jeg hele tiden har sagt: det er en yderst tvivlsom affære, staten er gået ind i.

På nuværende tidspunkt kan vi konstatere, at på grund af de meget, meget store investeringer, der er foretaget fra DUCs side, er der endnu ikke kommet indkomster, men ikke desto mindre bruger man penge, og det betyder, at skatteyderne har måttet holde for.

For ikke at gentage mig selv synes jeg godt, jeg kan tillade mig at citere min udmærkede kollega i repræsentantskabet hr. Lennart Larson, der har stillet en række spørgsmål om dette naturgasprojekt. Det harmonerer måske ikke helt med energiministerens eller hr. Ivar Hansens forestillinger, men allerede den 28. december modtog hr. Lennart Larson et beroligende svar, og af svaret fremgik det, at D.O.N.G. kunne pege på, at år 2002 ville det akkumulerede lånebehov i løbende priser være vendt til et overskud på 6,691 mia kr., hvilket var imponerende præcist angivet.

Der blev også fremsendt en kurve, der viste, at fremmedkapitalbehovet havde et meget gunstigt forløb. Men den 10. april 1984, altså mindre end fire måneder senere, oplyser D.O.N.G. følgende om naturgasprojektets fremmedkapitalbehov:

»Resultaterne af de økonomiske beregninger viser, at projektets akkumulerende fremmedkapitalbehov målt i løbende priser er stigende gennem projektperioden og i år 2005 når et niveau på ca. 65 mia kr.«

I forliget mellem regeringen og socialdemokratiet fremhæves det, at projektet nu har en manko på 6,8 mia kr., og hr. Lennart Lar-

[Maisted]

son kan jo ikke undgå at bemærke, at det kan man kalde en kovending. Fra en bestyrelse melder, at virksomheden er sund og god, går der få måneder, før en ny melding kommer: den er rivende gal, vi mangler 6,8 mia kr. Hr. Lennart Larson mener – og mange med ham; jeg kan i hvert tilfælde tilslutte mig – at dette ikke er det endelige tab på naturgasprojektet. Det er helt utilstrækkeligt kun at fremskaffe disse penge til dækning af et fremmedkapitalbehov på mere end 65 mia kr. i løbende priser.

Det var hr. Lennart Larsons og venstres udtalelser i repræsentantskabet.

Der har tidligere været fremført kritik fra professor Poul Sveistrup. Hans kritik gik i 1983 ud på, at selskabet var insolvent, og han har jo fået ret, for der måtte tilføres fremmed kapital, for at man kunne opfylde aktieselskabsloven. Men hvad der faktisk er endnu værre, er, at professor Sveistrup henviser til en folketingsdagsorden, som er vedtaget herinde af det berømte flertal, som jeg godt kan forstå socialisterne er glade for, og den lyder som så:

»Under henvisning til de i foråret af et bredt flertal gennemførte ændringer i lov om varmforsyning samt til loven om D.O.N.G. m.m. bekræfter folketingsdagsordenen gennemførelsen af naturgasprojektet, ligesom folketingsdagsordenen bekræfter, at selskaberne i D.O.N.G.-koncernen på et forretningsmæssigt grundlag skal drive virksomhed inden for energiområdet i overensstemmelse med de formål, der er angivet i vedtægterne.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

Hvis folketingsdagsordenen overhovedet ved, hvad det har med at gøre, som professor Sveistrup rigtigt fremhæver, skulle man droppe subsidieordningen, man skulle sikre konkurrencedygtighed uden tvang, og man skulle så indbetale yderligere egenkapital.

Man har indbetalt yderligere egenkapital, det er klart nok, men man har ikke droppet subsidieordningen, og det vil sige, at man har et folketingsflertal herinde, der arbejder i strid med grundloven. Det synes jeg er ret imponerende, for det betyder jo, at vi herinde totalt har mistet overblikket over, hvad man foretager sig, når man kan vedtage en folketingsdagsorden og lovforslag, uden at man opfylder betingelserne for det, man selv har vedtaget. Det er i strid med grundloven.

Man har lavet forskellige tiltag, det er klart. Man har vredet armen om på elselskaberne for at få tilført noget kapital og få dem til at aftage mængderne, men jeg kan ikke se, at der kan være tale om, at man skal have en forsigtig optimisme, som hr. Ivar Hansen sagde. Hvis man havde en pragmatisk holdning, ville jo en regering, især af den farve, som vi har i dag, sørge for, at man privatiserede, og at energiministeren fulgte mine anvisninger. Nu oplever man, at de socialistiske partier omklammer energiministeren og er lykkelige for næsten alt, hvad han foretager sig. Det er en fantastisk situation.

Vi har også set med hensyn til levering af gas, at de mennesker i Nordsjælland, der gerne vil have gas, når naboen betaler, ikke engang kan få den. Ikke alene har man problemer med at afsætte den gas, man skal aftage fra DUC, men når man så endelig får noget gas, kan man ikke engang sælge den til folk, der gerne vil købe den. Alt i alt er det et dystert billede, der tegner sig for disse selskaber.

Jeg kan da godt forstå, at bestyrelsesformanden og selskabet, som er meget imponerende, vil have mere magt og gerne vil have udvidet virksomheden, men af hensyn til skatteyderne, som betaler denne spøg, synes jeg, man burde sætte en stopper for det.

Lad os nu forudsætte, at det virkelig var en glimrende virksomhed, at den kunne drives fornuftigt, så ville det være et oplagt emne at få den privatiseret. Lad dog medarbejderne overtage virksomheden på favorable vilkår. Jeg mener, at hvis man fik afsat disse aktier, måtte man måske konstatere et tab på 5–10 mia kr. Men indgå dog nogle fornuftige aftaler med medarbejdere, bestyrelse og direktion, og se så, om ikke de vil lægge ansvar og pengepung til det, der skal foregå i fremtiden! Det måtte jo være alle tiders chance.

Men som jeg har fremhævet til hudløshed og utallige gange, er dette en økonomisk skandale af dimensioner, og det er ret imponerende, at man kan konstatere, at et folketingsflertal arbejder i strid med den danske grundlov.

Energiministeren (Enggaard):

Jeg takker for den venlige modtagelse, som min redegørelse har fået her i dag.

[Energiministeren]

Før jeg går ind i en direkte besvarelse af de forskellige spørgsmål, der er rettet til mig, vil jeg godt trække nogle af hovedlinjerne op.

Da der kom en ny bestyrelse for cirka ét år siden, gjorde regeringen det klart, at selskabet skulle videreføres på det hidtidige politiske grundlag. Der var behov for ro og politisk tillid til selskabet for at sætte det i stand til at klare vanskelighederne med naturgassens indførelse i det danske samfund. Flere ordførere har i dag bekræftet, at de deler det synspunkt.

Når vi i dag ser på, hvordan det så gik, synes jeg, det kan ske med en vis tilfredshed. Regeringens initiativer for at sikre selskabet blev efterhånden mødt med en stigende forståelse og tillid. Den helt overvejende del af folketingets partier har i det forløbne år kunnet samles om beslutninger, som har været afgørende for selskabets fremtid. Jeg synes, dette er lejligheden til at give udtryk for det værdifulde i, at det lykkedes at få en langt større politisk enighed om selskabets virke.

Den styrkelse af selskabets ledelse, som var det andet mål for regeringen, må også siges at være nået. Det lykkedes at komme godt ind på industrimarkedet med en ny, afpasset prispolitik. Samarbejdet mellem de forskellige deltagende selskaber i naturgasprojektet fungerer nu bedre og mere konstruktivt i forhold til tidligere, sådan at en forstærket og mere målrettet indsats har kunnet ydes på afsætningsssiden.

De første tegn på bedring viser sig nu i form af et større salg end budgetteret sidste år. De første vanskelige skridt er taget på vej mod virkeliggørelse af naturgasprojektet, men meget står tilbage, inden det klarer sig selv. I det spørgsmål er jeg også enig i flere af ordførernes betragtninger om det fremtidige ansvar.

Faktorer udefra har naturligvis også deres væsentlige indflydelse på selskabets økonomi. Finansieringsudgifterne belastes af den meget høje dollarkurs, selv om det realiserede reelle kurstab i vidt omfang vil afhænge af dollarens kursudvikling i fremtiden.

Selskabets finansieringsstrategi bør derfor vendes mod optagelse af indenlandske lån for at mindske risikoen for kurstab, men det vil naturligvis ske inden for rammerne af den statslige lånepolitik, hvilket også flere ordførere har påpeget nødvendigheden af.

Selskabets økonomi berøres også i betydelig grad af prisudviklingen på det internationale oliemarked. Der kan derfor være god grund til at gå lidt nærmere ind på udsigterne på det marked.

I det sidste halve år har man kunnet konstatere faldende priser, navnlig på spotmarkedet, som følge af rigeligt udbud. På baggrund af de seneste beslutninger i OPEC om sænkning af produktionsloftet tror jeg imidlertid, man kan se frem til noget mere stabile priser, i hvert fald de nærmeste måneder, men jeg skal nok vare mig for at være for detaljeret i mine spådomme om prisudviklingen. Al erfaring viser, hvor vanskeligt det er at spå om det.

Selv om markedssituationen i øjeblikket er præget af rigelige forsyninger, vil selskabet på regeringens indstilling søge at videreføre oliehandelsaftalen med Petromin. Fristen for at binde sig til leverancer i 1985 er blevet udskudt til 1. juli næste år med velvilje fra Petromin. Inden da håber man at have sikret afsætningen. Det er ikke tilfældet i dag.

I forbindelse med det vil jeg gerne kort komme ind på det mere principielle om oliehandelsvirksomhed. Som det også er nævnt i redegørelsen, savner en diskussion om en udvidelse af selskabets oliehandel til distribution praktisk mening. Jeg tror, alle er bedst tjent med at lade det spørgsmål ligge, indtil situationen eventuelt måtte have ændret sig. Jeg mener, at socialdemokratiets ordfører i dag hverken gør selskabet eller selskabets hovedformål nogen tjeneste ved at hejse denne ideologiske fane endnu en gang.

Jeg vil derefter vende mig mod de nyeste aktiviteter i D.O.N.G. Selskabet vil nu gå mere aktivt ind i formidlingen af den know-how, der er skabt i forbindelse med løsnings af de store anlægsopgaver. På den måde kan selskabet være med til at udvikle og nyttiggøre den kompetence, der hos dansk erhvervsliv blev udviklet i anlægsfasen.

Kontaktfladen til det øvrige erhvervsliv vil også få en ganske afgørende betydning i den anden sammenhæng. Det gælder det punkt, som har været genstand for omtale fra mange af ordførerne, nemlig selskabets deltagelse i den efterforskning efter olie og naturgas, som blev indledt med 1. udbudsrunde. Formålet med statsdeltagelsen er bl.a. at sikre dansk industris muligheder for at være med i den virksomhed, som de nye koncessioner

[Energiministeren]

fører til. Forholdet til det øvrige erhvervsliv vil derfor være et betydeligt element i de videre overvejelser om selskabets udvikling.

Man skal i den forbindelse heller ikke overse, at der også fra energistyrelsen og fra formidlingsrådet sker en overvågning af, at dansk erhvervsliv får reelle leveringsmuligheder. Det fremgår også af de problemstillinger, som selskabets formand, Holger Lavesen, har givet udtryk for i Berlingske Tiden-
de i dag.

Vi vil i regeringen arbejde videre med den nødvendige afklaring af dette spørgsmål, og jeg er enig med bl.a. fru Lone Dybkjær i, at det nødvendige beslutningsgrundlag på dette område her i dag ikke er tilfredsstillende.

Spørgsmålet om, hvornår selskabet skal stille mod yderligere operatøropgaver, påkalder sig af gode grunde interesse. Regeringen forbeholder sig sin endelige stilling, indtil mere tilbunds gående vurderinger af alle de forskellige hensyn er foretaget.

Den vil tage sit udgangspunkt i to forhold: de overordnede samfundsmæssige formål med statens engagement, nemlig statens forretningsmæssige interesser og inddragelsen af dansk erhvervsliv, og den virkning, som det kan have for efterforskningens omfang.

Regeringen er indstillet på senere at gå ind i en saglig drøftelse af spørgsmålet, når de forskellige forhold er mere afklarede.

Jeg håber, at der også hos oppositionen er den holdning, at det på dette punkt vil være muligt at nå frem til en bred politisk forståelse i dette vanskelige spørgsmål. Jeg tror, at en betydelig bredde i en sådan politisk opfattelse er afgørende for, at selskabet på lang sigt kan udvikle sig på en sund og stabil måde.

Hr. Løvig Simonsen havde en række konkrete spørgsmål, som jeg gerne vil besvare.

Spørgsmålet om fortsat naturgasanvendelse i forbindelse med elproduktion blev rejst. Jeg er generelt set enig i, at det ikke er hensigtsmæssigt at bruge naturgas i kraftværkerne. Den nuværende aftale er en nødløsning i naturgasprojektets opbygningsperiode. På længere sigt kan det vel ikke udelukkes, at der kan vise sig at være en gensidig forretningsmæssig interesse i at indgå yderligere aftaler om anvendelse af naturgas i kraftværker, men det vil bygge på erfaringerne i de kommende år. Der vil det vise sig, hvilke driftsmæssige og miljømæssige fordele der

kan være ved at anvende naturgas i disse kraftværker, og det er de forhold, der omtales i D.O.N.G.-redegørelsen.

Med hensyn til spørgsmålet om andre anvendelsesmuligheder for naturgas kan jeg oplyse, at der også i forbindelse med energiforskningsprogrammet er muligheder for, at der kan findes sådanne. Disse andre anvendelsesmuligheder for naturgas er noget, der imidlertid ikke løser gasprojektets afsætningsproblemer inden for det korte perspektiv, men formentlig om nogle år er der endda nogle muligheder for, at der kan være en bredere anvendelse for naturgas end den, vi kender i dag. Det vil jeg se meget positivt på, og jeg vil bidrage til, at vi kan nå frem til en afklaring af disse muligheder.

Vedrørende spørgsmålet om eksport er jeg enig i, at naturgasen i videst muligt omfang skal fortrænge olie i Danmark. En yderligere afsætning af naturgas på eksportmarkederne skal ses i lyset af afsætningsmulighederne på hjemmemarkedet samt mulighederne for forøgede gasleverancer i fremtiden, antagelig i 1990'erne. Der tænkes specielt på yderligere eksport til Sverige og Vesttyskland, og jeg håber, at der vil være positive eksportmuligheder til begge disse lande i fremtiden.

Jeg er opmærksom på de særlige problemer i hovedstadsområdet med installationspriserne samt ventetiden for at få installeret naturgasanlæg, og for at modvirke disse vanskeligheder er det nødvendigt, at konkurrencen ved installation af naturgasanlæg i området bliver større. Jeg har grund til at tro, at der kan skabes grundlag for yderligere konkurrence i området, og konkurrence er nu engang den sikreste vej til at opnå rigtige priser og vilkår.

Med hensyn til indeksfinansiering er jeg ikke umiddelbart overbevist om, at indeksslån er en hensigtsmæssig finansieringsform for D.O.N.G. Jeg går ud fra, at D.O.N.G.s finansieringsstrategi løbende bliver vurderet i selskabets bestyrelse, og jeg finder det ikke rigtigt her i dag at give udtryk for nogen definitiv vurdering, før der gennem bestyrelsen er skabt et grundlag for en samlet vurdering af spørgsmålet. Men problemet i forbindelse med indeksfinansieringen kender vi jo alle: at risikoen i særlig grad er forbundet med den situation, hvor der vil være en forskellig udvikling i inflationen i forhold til prisdan-

[Energiministeren]

nelsen for energi, og det er jo netop den situation, vi befinder os i i disse år.

Jeg er enig med hr. Løvig Simonsen i, at der snarest bør åbnes mulighed for afsætning af naturgas til de områder i Københavns kommune, som er særlig attraktive til det formål. Jeg forventer, at der snart vil foreligge positivt nyt på dette område i forbindelse med den varmeplanlægning, der her, på linje med det øvrige land, foretages i denne tid.

Hr. Løvig Simonsen citerede fra udtalelsen fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd om indførelse af en ny rabatordning for individuelle forbrugere. Jeg finder, at kontrakttegningen for denne kundekategori er inde i en absolut gunstig udvikling. Vi har i dag mere end 50.000 individuelle kunder tegnet til naturgaslevering, og derfor finder jeg ikke grundlag for at ændre prispolitikken. Det er i øvrigt et forslag, som, hvis man fulgte det, ville koste projektet et betydeligt beløb.

Jeg har været inde på en række af de spørgsmål, som fra ordførernes side har været rejst i forbindelse med debatten her i dag. Specielt i forbindelse med hr. Hans Hækkerups indlæg og de tanker, han gjorde sig om, at DOFAS skulle ind i yderligere roller med hensyn til forsyning med og raffinering af olieprodukter – han antydede, at min modstand på det område skyldtes, at jeg frygtede markedsmekanismerne – kan jeg berolige hr. Hans Hækkerup med, at mit synspunkt i virkeligheden er, at vi nok har bedre mulighed for den stærkest mulige konkurrence i en situation, hvor staten ikke selv driver erhvervsvirksomhed på dette område. Vi kunne i så fald komme til at tage en række hensyn til statens eget selskab, som ville virke begrænsende på konkurrencen.

Jeg mener, vi i dag må erkende, at det var en lykkelig ting, at et flertal i dette folketing ikke kunne følge socialdemokratiet og socialistisk folkeparti i det forslag, som for et par år siden blev fremsat om, at staten skulle erhverve sit eget raffinaderi. Jeg føler mig overbevist om, at det ikke ville have bidraget til en stærkere konkurrence, snarere til en ringere.

Fru Annelise Gotfredsen var inde på hele spørgsmålet om den omkostning og risiko, som kunne være forbundet med i højere grad at gå ind i operatørrollen. Jeg har kommenteret det generelt i begyndelsen af mit indlæg, men kan da bekræfte, at ved, at et stats-

ligt selskab går ind i operatørrollen, er der naturligvis en omkostning, som på den ene eller på den anden måde kommer til udtryk. Det er noget af det, der må vurderes og vejes i forhold til de fordele og den ubestridelige opgave, som foreligger med henblik på at sikre det stærkest mulige danske engagement med hensyn til leverancer og deltagelse.

Hr. Ivar Hansen var i sin gennemgang af projektet inde på behovet for, at der trods en forsigtig optimistisk holdning til fremtiden stadig væk var en stram styring af projektet, og at der var betydelige krav til effektivitet og til afsætningsindsatsen.

Jeg er meget enig med hr. Ivar Hansen i disse bemærkninger. Den omstændighed, at der i den sidste tid har været en absolut positiv udvikling i gasprojektet, må ikke forlede nogen til at tro, at vi er igennem alle vanskeligheder. Der er behov for, at vi i de kommende år fortsat følger projektet tæt og med den målsætning, hr. Ivar Hansen beskrev.

Hr. Jes Lunde havde enkelte specielle spørgsmål til mig i sit indlæg. Jeg kan bekræfte hr. Jes Lunde i hans forventning om, at jeg ikke er tilhænger af, at genforhandling er aktuel. Jeg deler den opfattelse, selskabets ledelse har anlagt i det spørgsmål, og hvorom regeringen og selskabet allerede tidligere har erklæret sig enige.

Med hensyn til spørgsmålet om at udvide naturgasforsyningen til andre landsdele end dér, hvor det i dag er besluttet – det var i særlig grad det nordjyske område, hr. Jes Lunde var interesseret i – kan jeg sige, at en afklaring af disse muligheder er forudset inden for meget kort tid. Der har igennem nogle uger været et udredningsarbejde i gang, hvor man har undersøgt de muligheder, der er for, at også det nordjyske område kan blive forsynet med naturgas, og det vil blive afklaret i løbet af resten af dette efterår, hvordan disse muligheder er.

Jeg tror, at de tanker, hr. Jes Lunde var inde på om behovet for at skærpe tilslutningspligten og indføre øgede rabatter til individuelle kunder mod en stærkere tilslutningspligt, er noget, hr. Jes Lunde står nogenlunde alene med. Jeg deler dem i hvert fald ikke, heller ikke tanken om, at naturgas skulle være obligatorisk i forbindelse med ejerskifte.

Mine forventninger til behovet for afsætning af naturgas til kraftværkerne i det første

[Energiministeren]

år – det er det, der er særlig mulighed for at vurdere i øjeblikket – er, at dette behov så nogenlunde vil være sammenfaldende med den forventning, som forelå i forbindelse med indgåelsen af aftalen. Der er så vidt jeg kan se ikke nogen væsentlige forskydninger i det billede, som tegnede sig for et halvt års tid siden, da denne aftale blev indgået.

Jeg er ikke enig med hr. Jes Lunde i, at det absolut vil være fortjenestegivende for et statsligt selskab at gå ind i andre former for oliehandel end dem, vi i dag kender inden for DOFAS. Det marked, vi her arbejder med, er præget af meget hård konkurrence. Det tror jeg man nemt kan få bekræftet af dem, der er i stand til at vurdere markedsforholdene i øjeblikket. Derfor er forventningen om, at der her for statskassen skulle ligge en betydelig indtægtskilde, som ikke udnyttes, fordi vi holder selskabet væk fra at drive oliehandel i større omfang, efter min opfattelse ikke rigtig.

Om kulbrinteskatten kan jeg ikke her give eksakte oplysninger, men jeg ved, at der er et svar på vej i forbindelse med et spørgsmål fra folketingets energipolitiske udvalg, hvori skatteministeren oplyser om disse ting.

Fru Lone Dybkjær var i særlig grad inde på spørgsmålet om behovet for, at der er et sikret flertal for de langtrækkende beslutninger, som skal tages. Jeg er meget enig i, at et sådant behov findes, og at vi må prøve at opfylde det.

Hr. Tinning var inde på spørgsmålet om, at olieselskaberne kunne være tilbageholdende – han citerede her redegørelsen – i tilfælde af, at man fra et statsligt selskabs side ville deltage i operatørrollen. Jeg har i en replik til en tidligere deltager i debatten her givet udtryk for, at en sådan deltagelse på den ene og den anden måde har sin pris, der enten kan være kontant eller i form af en mindre statslig andel, end man ellers kunne opnå. Den må afvejes i forhold til de fordele, som også ligger i et sådant engagement.

Hr. Steffensen spurgte direkte om eksportmuligheder til Sverige. I den forbindelse vil jeg nævne, at den omstændighed, at man i Sverige tilsyneladende sigter på ikke at realisere en tidligere plan om at forbinde Sverige og Finland med en naturgasledning, ikke nødvendigvis stiller det svenske marked anderledes i forhold til import af gas, end det i forvejen var. Det er jo sådan, at Sverige har

ret til at transmittere gas gennem Danmark; Sverige har på forhånd betalt et beløb i den anledning, og Sverige har derfor en valgmulighed med hensyn til, hvilke forsyningskilder for naturgas man vil benytte sig af.

Den omstændighed, at gas til Sverige kan komme fra det danske område, og at man ved eksport af anden gas til Sverige har sikret sig en indtægtsmulighed i form af et bidrag for transmission gennem det danske net, er en absolut positiv ting, og derfor ser jeg i det svenske markeds udvikling og planerne dér noget absolut positivt, også for det danske gasprojekt som helhed.

Jeg kan selvsagt ikke være enig i de vurderinger, hr. Poulsgaard og hr. Maisted har anlagt i forbindelse med naturgasprojektet, men det er ting, vi har diskuteret ved flere lejligheder, og det vil ikke komme overraskende for nogen af de to herrer.

Formanden:

Vi går til anden runde.

Løvig Simonsen (S):

Jeg vil gerne starte med at takke ministeren for de svar, jeg har fået på mine spørgsmål. Nogle af dem vil vi nok have uddybet i de videre forhandlinger og i vores videre arbejde i udvalget.

Der er en ting, jeg gerne vil understrege, og det er spørgsmålet om det brede samarbejde, der nu er om naturgasprojektet. Man spurgte, om vi hævdede den ideologiske fane, og der var også spørgsmål om, hvorvidt vi nu på dette ene område, nemlig naturgasprojektet, havde vist vores villighed til det brede samarbejde.

Jeg vil sige, at socialdemokratiet gerne vil samarbejde om disse ting, men det forudsætter, at man også fra de øvrige forhandlingsimplicerede parter side er lydhøre over for de ting, vi kommer med, at man ikke bare tror, at det drejer sig om at få gennemført nogle ting, som man selv gerne vil have. Det er et spørgsmål om, at man er lydhør, så at de forhandlinger, man fører, kan få et resultat, begge parter kan være tjent med og finder rimeligt, sådan som vi så det i foråret.

En af de ting, jeg gerne vil spørge ministeren om, inden jeg slutter dette indlæg, er den konkurrence, der har fundet sted inden for HNG, hvor det ligesom nu er blødt op, så at

[Løvig Simonsen]

der skulle blive øget konkurrence. Jeg har også bemærket, at monopoltilsynet i dag har udsendt en pressemeddelelse, hvori man bl.a. omtaler sagen om Naturgas Ekspertesne, hvor resultatet er blevet, at de har tilbagekaldt deres prisbog. Det kunne der være en grund til, og det ville da være interessant, om vi kunne få at se, hvad denne prisbog indeholdt, men det kan måske ikke lade sig gøre.

Derimod skulle en anden ting kunne lade sig gøre, og det er det, der også står i pressemeddelelsen:

»Direktoratet har desuden i dag sendt sagen til energiministeriet til orientering om situationen på dette vigtige område.«

Jeg vil gerne spørge, om det ikke var muligt, at vi i udvalget kunne få et notat om, hvad denne sag indebærer, gerne inden vi skal til møde med HNG den 28. i denne måned.

Hans Hækkerup (S):

Det spørgsmål, jeg stillede i første runde, nemlig om energiministeren er enig med Holger Lavesen eller fru Annelise Gotfredsen om den rolle, D.O.N.G. skal spille i forhold til operatørskaber, fik jeg kun et indirekte svar på, men jeg forstod det sådan, at energiministeren faktisk er enig med Lavesen. Specielt de bemærkninger, energiministeren kom med om den betydning, operatørskaber har for dansk erhvervslivs muligheder for at få ordrer, måtte jeg tolke i den retning.

Ministeren sagde, at beslutningsgrundlaget for, om D.O.N.G. skulle gå ind som operatør eller ej, ikke var til stede. Dertil må jeg sige, at det jo er ministerens ansvar, om beslutningsgrundlaget er til stede eller ej. Vi ser gerne, at der indhentes yderligere oplysninger. Vi ser gerne, at der foretages undersøgelser. Vi ser gerne, at vi får endnu mere at vide. Men i samme åndedrag må vi sige, at det skal foreligge i god tid, inden vi skal i gang med at drøfte anden udbudsrunde og de vilkår, der skal gælde dér.

Til sidst vil jeg godt gøre en lille bemærkning om det med konkurrencen. Jeg kan ikke forstå, at ministeren mener, at konkurrencen kan blive mindre ved, at man lader et dansk selskab gå ind. Det, der er sandheden, er jo, at vores oliemarked, fra olien produceres, til den når ud til forbrugeren, er fuldstændig og totalt domineret af udenlandske multinationale

selskaber. Jeg kan ikke se andet, end at det måtte være en national interesse, at der også kom nogle danske selskaber med, statslige eller private.

Energiministeren (Enggaard):

Jeg skal kort til hr. Løvig Simonsen om konkurrenceforholdene i HNG sige, at jeg har også i dag stiftet bekendtskab med den pressemeddelelse, monopoltilsynet har udsendt om de undersøgelser, de har foretaget af konkurrencesituationen i forbindelse med installation af naturgas i hovedstadsområdet. Jeg har læst den med interesse og også hæftet mig ved, at man dér giver udtryk for, at konkurrencesituationen i fremtiden vil blive bedre. Det falder i tråd med det synspunkt, jeg gengav i mit første svar, nemlig at det eneste, der i realiteten er i stand til at sikre den rigtige pris og de rigtige vilkår, er en konkurrencesituation, som er tilfredsstillende.

Jeg skal i øvrigt ikke gå ind på monopoltilsynets virke eller bedømmelse her. Det hører fagligt under min kollega industriministeren og er i øvrigt en funktion, som monopoldmyndighederne opfylder med den selvstændighed, som også har været tilsigtet. Men jeg skal gerne se, om vi inden den 28. november 1984, hvor jeg forstår at udvalget har et samråd med HNG om bl.a. disse ting, vil være i stand til at belyse tingene yderligere.

I forbindelse med spørgsmålet om DOPAS' deltagelse i anden udbudsrunde bliver jeg nødt til at sige, at vi nødvendigvis må vurdere de forskellige forhold i forbindelse med den situation yderligere.

Jeg har noteret mig, at der fra den tidligere energiministers side i dagspressen har været givet udtryk for, at han allerede i dag har den opfattelse, at man bør vente med at indlede anden udbudsrunde, indtil DOPAS har den tilstrækkelige tekniske og øvrige baggrund for at kunne deltage i større omfang.

Jeg vil godt give til kende allerede i dag, at den opfattelse deler jeg ikke. Jeg mener, at hensynene til, at vi kan få den størst mulige efterforskning og tidligst muligt få kendskab til, hvad den danske undergrund rummer, så vi kan gennemføre en planlægning både økonomisk og forsyningsmæssigt af disse ting, er så vigtige, at anden udbudsrunde ikke vil kunne afvente, at sådanne andre hensyn kommer ind i billedet. Dermed er der ikke

[Energiministeren]

taget nogen stilling til DOPAS' deltagelse. Jeg siger udtrykkeligt, at det beror på en særlig undersøgelse og afvejning af de forskellige ting. I det spørgsmål føler jeg mig helt overbevist om, at det tætte samspil mellem energiministeriet og folketingets energipolitiske udvalg med alle de interesserede politikere, der befinder sig dér, og som netop i det spørgsmål har en meget stor interesse, som kom til udtryk allerede ved første runde, på ny vil give mulighed for, at vi i fællesskab kan finde frem til en fornuftig løsning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Teknologiudvalget (15/11 84):

Udtræder: Bilgrav-Nielsen (RV)

Nyt medl.: Lone Dybkjær (RV)

Udtræder: Lone Dybkjær (RV)

Ny stedf.: Bilgrav-Nielsen (RV)

Udv. for forretningsordenen (15/11 84):

Udtræder: Steffensen (KrF)

Nyt medl.: Kofod-Svendsen (KrF)

Folketingets næste møde afholdes fredag den 16. november 1984 kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 18.30
